

Kaisa Mäntynen, Marko Nurmikolu

Maa- ja metsätalousministeriö

VN/12277/2021

Lausuntopyyntö:

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi eläintenhyvinvoinnista sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua esityksestä.

Lausunnolla oleva hallituksen esityksen luonnos perustuu keväällä 2019 rauenneeseen hallituksen esitykseen 154/2018 vp. Esitysluonnoksesta on poistettu eräitä sellaisia tehtäviä, jotka hallituksen esityksessä 154/2018 vp ehdotettiin säädettäväksi uusina tehtävinä maakunnille. Lakiehdotuksesta on poistettu mm. aiempaan ehdotukseen sisältynyt maakunnan velvollisuus järjestää eläinten hyvinvoinnin valvonta myös virka-ajan ulkopuolella, koska se edellyttäisi lisäresursseja valvontaan sekä kunnissa että aluehallintovirastoissa.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki eläinten hyvinvoinnista. Samalla nykyinen eläinsuojelulaki ehdotetaan kumottavaksi. Esityksen tarkoituksena on eläinten hyvinvoinnin edistäminen ja suojelu sekä eläinten kunnioituksen ja hyvän kohtelun lisääminen. Eläinten hyvinvoinnin valvontaa koskevaa sääntelyä tarkennettaisiin ja lisättäisiin valvonnan tehostamiseksi. Eryteisesti valvontaviranomaisen keinoja puuttua eläinten hyvinvointia koskeviin epäkohtiin lisättäisiin ja täsmennettäisiin.

Eläinten pitopaikkaa, hoitoa ja kohtelua koskevia säännöksiä tarkennettaisiin ja täydennettäisiin siten, että niissä otetaan entistä paremmin huomioon eläimen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen ja hyvä kohtelu. Nykytiedon mukaan eläinten hyvinvointiin vaikuttaa merkittävästi eläimen mahdollisuus toteuttaa sille lajityypillistä käyttäytymistä. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi vaatimus siitä, että ihmisen hoidossa olevan eläimen tulisi voida toteuttaa eräitä olennaisia käyttäytymistarpeitaan.

Kuntaliiton lausunto

Eläinsuojeluvalvonta on ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueilla hoidettu niin kutsuttuna valtion toimeksiantotehtävänä, jolloin kunnalle maksettava korvaus kunnan eläinlääkäriin suorittamasta valvonnasta on hoidettu aluehallintovirastojen kautta. Eläinsuojeluvalvonnan osalta kustannukset ovat lähes kymmenkertaistuneet viimeisen 10 vuoden aikana. Vuonna 2019 eläinsuojeluvalvonnasta maksettiin kunnille korvauksia noin 4,5 miljoonaa.

Valtio korvaa vain kunnaneläinlääkärien tekemän valvonnan, vaikka eläinsuojeluvalvontaa voivat eläinsuojelulain mukaan tehdä myös terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija ja jossain määrin aluehallintovirastojen valtuuttamat eläinsuojeluvalvojat. Kuntaliiton vuonna 2017 tekemän kyselyn mukaan eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan kustannukset kunnille olivat noin 5,3 miljoonaa euroa, joista valtio korvasi 4,8 miljoonaa euroa. Koska kyseessä on valtion toimeksiantotehtävä, tulee sen järjestämisestä aiheutuvat kustannukset korvata kunnille täysimääräisinä. Eläinten hyvinvointimääräysten noudattamista kunnan alueella valvovat kunnan eläinlääkäriin lisäksi terveydensuojelun valvontaa hoitava viranhaltija (74 §). Kuntaliiton näkemyksen mukaan myös terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan työpanos eläinsuojeluvalvonnassa tulee korvata kokonaisuudessaan kunnille.

Ehdotuksen 114 §:n mukaan valvontaviranomainen voisi jatkossa periä maksuja uusintatarkastuksista, joita joudutaan tekemään hyvinvointimääräysten rikkomistilanteissa. Käytännössä maksulliseksi tulisivat otantatarkastusten perusteella tehdyt uusintatarkastukset, samoin kuin sellaiset uusintatarkastukset, jotka kohdistuvat 50, 57, 58, 60 tai 61 §:ssä tarkoitettuun ammattimaiseen tai laajamittaiseen toimintaan.

Muuhun eläintenpitoon, kuten yksityishenkilöiden lemmikinpitoon, kohdistuvat uusintatarkastukset olisivat maksullisia, jos uusintatarkastuksella käy ilmi, ettei annettua kehotusta, määräystä tai kieltoa ole noudatettu. Uusintatarkastusten maksullisuus saattaa osaltaan tehostaa annettujen kehotusten, määräysten ja kieltojen noudattamista. Maksuilla katettaisiin myös uusintatarkastuksista valvontaviranomaiselle aiheutuvia kustannuksia. Kuntaliitto kannattaa ehdotettuja uusintatarkastuksista perittäviä maksuja, vaikkakin esityksen mukaan on hiukan epäselvää, kuinka suuri osa uusintatarkastuksista todella olisi lakimuutoksen jälkeen maksullisia.

Ehdotuksen 7 §:n mukaan kunnan olisi huolehdittava kunnan järjestämälle eläinlääkäriin vastaanotolle tuotujen sairaiden tai vahingoittuneiden luonnonvaraisten eläinten lopettamisesta. Vastaavaa velvoitetta ei sisälly voimassa

olevaan lakiin, mutta käytännössä aluehallintovirastot ovat korvanneet vastaavia kuluja kunnille eläinlääkintähuoltoon varatuista määrärahoista. Kuntaliitto kannattaa ehdotusta, mutta muistuttaa että uusien tehtävien hoitamisesta kunnille aiheutuvat kulut on korvattava täysimääräisinä.

Lakiehdotuksen 26 §:n mukaan löytöeläinten hoidon järjestäminen ehdotetaan nykyiseen tapaan kuntien tehtäväksi. Lakiehdotuksesta on poistettu maakunnille suunniteltu velvollisuus järjestää löytöeläinten kuljetus löytöpaikasta eläinten talteenottoon. Kuljetuksen järjestämisestä aiheutuisi kunnille lisäkustannuksia nykytilaan verrattuna. Samalla löytöeläinten säilytysvelvollisuus on palautettu 15 päivään aiemmin ehdotetun 10 päivän sijaan.

Löytöeläimen nopeaa palautumista takaisin pitäjälleen tai omistajalleen pyrittäisiin tehostamaan säätämällä ehdotetun 26 §:n 2 momentissa talteenottoon pitäjän velvollisuudesta tarkastaa eläimen mahdollinen tunnistusmerkintä tai muu tunnistus ja velvollisuudesta ryhtyä kohtuullisiin toimiin omistajan tai pitäjän tavoittamiseksi.

26 §:n 4 momentin mukaan kunnalla olisi oikeus periä eläimen pitäjältä tai omistajalta korvaus eläimen talteenotosta, hoidosta ja mahdollisesta lopettamisesta aiheutuneista tarpeellisista ja kohtuullisista kustannuksista. Talteenotokustannuksilla tarkoitettaisiin myös eläimen kuljetuksesta sen kiinniottopaikasta löytöeläinten talteenottoon aiheutuneita kustannuksia.

Uutta olisi kunnan velvollisuus laatia ja julkaista vuosittain tilasto talteen otetuista löytöeläimistä. Kunta voisi hankkia löytöeläimiä koskevan palvelun ulkopuoliselta palveluntuottajalta. Käytännössä kunnat ovat nykyisinkin hankkineet palvelun ulkopuoliselta toimijalta, esimerkiksi koirahoitolalta. Kuntaliitto kannattaa ehdotettuja muutoksia.

Ehdotuksen mukaan eläinlääkäreille säädetään ilmoitusvelvollisuus perinnöllisten vikojen takia lemmikeille tehdyistä toimenpiteistä. Esitysluonnoksessa ilmoitusvelvollisuus säädettäisiin koskemaan koirille ja kissoille tehtyjä toimenpiteitä. Ilmoitus tehtäisiin perustettavaan koira- ja kissarekisteriin ja velvollisuus tulisi koirien osalta voimaan vuoden 2024 alusta ja kissojen osalta vuoden 2027 alusta. Kuntaliitto kannattaa ehdotusta.

SUOMEN KUNTALIITTO

Kaisa Mäntynen
Erityisasiantuntija, ympäristöterveys

Miira Riipinen
Johtaja, yhdyskunta- ja ympäristö